

Vlaanderen
is omgeving

Vlaamse Overheid, Departement Omgeving
Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en –projecten
Team Omgevingseffecten
Milieueffectrapportage
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
T 02/553 80 79
mer@vlaanderen.be
www.omgevingvlaanderen.be

Goedkeuring van het plan-MER Inname restgronden Linkerscheldeoever (LSO)

Initiatiefnemers:

Haven van Antwerpen-Brugge NV
Zaha Hadidplein 1
2030 Antwerpen

Maatschappij Linkerscheldeoever
Sint-Paulusplein 27
9120 Kallo

PLMER-0286-GK

1. Inleiding

Binnen het Antwerpse havengebied is er een grote behoefte aan ontwikkelbare gronden voor de verdere uitbouw van toekomstige productiecapaciteit en het beheer van goederenstromen in het kader van de verduurzaming van de Europese industrie en economie. Bij de aanwezige bedrijven in de Waaslandhaven bestaat er een behoefte om verder te kunnen groeien. De gewenste groei kan binnen het havengebied gerealiseerd worden op een aantal braakliggende terreinen beschikbaar in de Waaslandhaven (restgronden). Deze terreinen kunnen op basis van de geldende planologische bestemmingsvoorschriften volgens het gewestplan en het GRUP Waaslandhaven – fase 1 onmiddellijk in gebruik genomen worden zonder verdere ontwikkeling van publieke ontsluitingsinfrastructuur.

De Haven van Antwerpen-Brugge heeft een berekening gemaakt van de oppervlakte van de restgronden binnen de Waaslandhaven. De zittende ondernemingen gaan ervan uit dat zij deze restgronden (of delen ervan) maximaal kunnen inzetten, temeer de meeste van hen reeds zakelijke rechten hebben op deze terreinen. Het betreft een bruto oppervlakte van in totaal 272,25 ha. Indien de uitvoering van dit recht om de één of andere reden verhinderd wordt, dan gaat 272,25 ha aan havengebonden terreinen op een, vanuit internationaal oogpunt, unieke locatie voor economische groei, verloren.

Het is voor de initiatiefnemers dus een prioritaire missie om duurzame economische valorisatie van deze terreinen door de aanwezige ondernemingen mogelijk te maken. In overeenstemming met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ambiëren ze een ruimtelijke rendementsverhoging door maximale kansen te geven aan de haveninbreiding als oplossingsmodel voor deze aanwezige bedrijven.

De Waaslandhaven op de Linkerscheldeoever (LSO) van de Antwerpse haven is echter grotendeels gelegen binnen het Vogelrichtlijngebied (SBZ-V) "BE 2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde". Voor dit gebied werden bij besluit d.d. 17 mei 2019 van de Vlaamse regering (verder het s-IHD-besluit) de instandhoudingsdoelstellingen ongewijzigd bevestigd en de prioritaire inspanningen opnieuw vastgesteld.

In opdracht van de Haven van Antwerpen-Brugge werd een overkoepelende passende beoordeling opgesteld door Micoeffect bv (2022) om het effect van rechtstreeks biotoopverlies (ruimtebeslag) op de SBZ-V door de ingebruikname van alle braakliggende terreinen op cumulatief niveau in beeld te brengen voor de gehele haveninbreiding op LSO, met uitzondering van de ontwikkelingen die reeds vervat zijn in het complex project 'Extra containercapaciteit Haven van Antwerpen' (ECA).

In deze passende beoordeling werd geconcludeerd dat er door de verdere ontwikkeling van het havengebied op LSO, betekenisvolle effecten te verwachten zijn voor enkele tot doel gestelde Europese habitattypes en op de doelen voor bepaalde vogelrichtlijnsoorten. Hierbij wordt geconcludeerd dat het verlies significant is op basis van de cumulatieve inname van alle braakliggende terreinen op LSO.

In de passende beoordeling werden in het kader van de Europese regelgeving relevante natuurverliezen ook samengevat volgens de types leefgebied zoals beschreven in het s-IHD-besluit. Het betreft natuurverliezen voor natuurweiden, plassen en oevers, riet en water, surrogaatkustzones en foerageergebied voor bruine kiekendief.

De conclusie inzake betekenisvolle effecten uit de passende beoordeling heeft tot gevolg dat er geen vergunningen voor projecten kunnen worden verleend waarbij er braakliggende terreinen worden ingenomen met een betekenisvol natuurverlies (op cumulatief niveau) in de Waaslandhaven.

Om de zittende bedrijven in de Waaslandhaven alsnog de mogelijkheid tot verdere uitbreiding te bieden, moet de uitzonderingsprocedure voorzien in artikel 36ter §5 van het Natuurdecreet doorlopen worden. Dit betekent onder meer dat onderzocht moet worden of er minder schadelijke alternatieve oplossingen zijn, en dat bij ontstentenis daarvan, de valorisatie van deze restgronden voor de zittende bedrijven in de Waaslandhaven omwille van economische redenen door de Vlaamse regering tot een dwingende reden van groot openbaar belang wordt verklaard.

Bijgevolg werd er gelijktijdig met de opmaak van het programma voor de inname van restgronden LSO ook een plan-MER opgesteld conform het generieke spoor uit het DABM¹, waar de gebiedsdekkende passende beoordeling integraal deel van uitmaakt.

De kennisgeving voor dit plan-MER is volledig verklaard op 8 september 2022. De terinzagelegging in de gemeenten Zwijndrecht, Beveren en Sint-Gillis-Waas liep van 19 september tot en met 18 oktober 2022. Deze terinzagelegging werd aangekondigd op de website van het Team Mer, de respectievelijke websites van de initiatiefnemers, in Het Laatste Nieuws, ed. Waasland – Dendermonde en Antwerpen (publicatie 19 september 2022) en bij de betrokken gemeenten.

Tegelijkertijd vroeg het Team Omgevingseffecten adviezen op bij de administraties en openbare besturen.

¹ Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, B.S. 3 juni 1995, zoals herhaaldelijk gewijzigd.

Het Team Omgevingseffecten stelde bijzondere richtlijnen op op 25 november 2022 om de methodologie die in het MER gevolgd moet worden, vast te leggen. Zij hielden rekening met de principieel verplichte onderdelen van een plan-MER op basis van art. 4.2.8 §1 bis van het DABM, de ontvangen inspraakreacties, de ontvangen adviezen en met het overleg van 24 oktober 2022 tussen de initiatiefnemer, andere betrokkenen en het studiebureau en het Team Omgevingseffecten.

Tijdens het opstellen van het (ontwerp) plan-MER vond regelmatig overleg plaats tussen de initiatiefnemer, het studiebureau en het Team Omgevingseffecten. Tussentijds legde de initiatiefnemer de ontwerpdocumenten informeel voor aan het Team Omgevingseffecten en werd teruggekoppeld met de belangrijkste adviesinstanties. Vervolgens organiseerde de initiatiefnemer een openbaar onderzoek over het ontwerp plan en het ontwerp plan-MER in alle betrokken steden en gemeenten van 19 april 2023 tot en met 17 juni 2023. Gelijktijdig werden deze documenten ook voor advies voorgelegd aan de eerder geraadpleegde adviesinstanties. Het ontwerp plan-MER werd vervolgens aangepast naar aanleiding van de verwerking van de ontvangen opmerkingen en adviezen.

De initiatiefnemer bezorgde de ontvangen opmerkingen en adviezen, samen met het definitieve plan-MER op 17 juli 2023 aan het Team Omgevingseffecten.

2. Inhoudelijke toetsing van het plan-MER

In artikel 4.2.11 §4 van het DABM wordt gesteld dat het Team Omgevingseffecten het plan-MER inhoudelijk moet toetsen aan de beslissing, vermeld in artikel 4.2.8, §6, i.e. de richtlijnen van 25 november 2022, en rekening houdend met de opmerkingen en de adviezen uit het openbaar onderzoek en de bijhorende adviesronde.

Toetsing aan de richtlijnen

Het Team Omgevingseffecten bevestigt dat het plan-MER werd uitgewerkt in overeenstemming met de richtlijnen van 25 november 2022.

Verwerking van de opmerkingen en de adviezen uit het openbaar onderzoek

De opmerkingen en adviezen gaven geen aanleiding tot fundamentele wijzigingen aan het plan-MER. Na het openbaar onderzoek werd door de initiatiefnemer een overwegingsdocument opgemaakt waarin verduidelijkt wordt op welke wijze men omgegaan is met de opmerkingen en adviezen op het plan-MER. Het Team Omgevingseffecten gaat akkoord met de voorgestelde verwerking.

Bijkomende overweging

Het Agentschap voor Natuur en Bos deelt het volgende mee in hun **gunstig** advies (dd. 25/05/203 en aanvullend 12/07/2023):

De kennisgeving werd door het Agentschap voor Natuur en Bos geadviseerd op 21 oktober 2022. Bij het verdere onderzoek en het uitschrijven van de teksten is regelmatig teruggekoppeld met het Agentschap voor Natuur en Bos. De passende beoordeling is eerder als afzonderlijk document goedgekeurd.

Het Agentschap voor Natuur en Bos is van oordeel dat de ontwerptekst voldoet aan de kennisgeving en de hierop geformuleerde richtlijnen wat betreft de discipline biodiversiteit. De mogelijke alternatieven voor invulling van de restgronden zijn goed in beeld gebracht en afgewogen. De nodige passende compenserende maatregelen zijn afgewogen naar effectiviteit en onderworpen worden aan een milieutoets. Het is aangetoond dat de gekozen compensatiegebieden hun rol als foerageergebied voor bruine kiekendief voor koppels die broeden binnen het Vogelrichtlijngebied 'BE 2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde' kunnen vervullen en de instandhoudingsinspanningen zoals beschreven in het Besluit van 17 mei 2019 van de Vlaamse Regering tot wijziging van bijlage 2 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 maart 2017 houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voldoende en gepast versterken.

Conclusie

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft geen opmerkingen op het gevoerde onderzoek en de conclusies die hieruit getrokken worden.

Het Agentschap voor Natuur en Bos gaat akkoord met het geformuleerde alternatievenonderzoek en concludeert dat de voorgestelde compensatie passend is.

Aanvullend (advies dd. 12/07/2023). Daarnaast werd het ontwerpverslag zeer beperkt gewijzigd t.o.v. het rapport dat aan de adviesinstanties werd voorgelegd. Er werden wijzigingen doorgevoerd aan de nota natuurcompensaties. Deze nota werd mee opgenomen in het milieueffectenrapport. De wijzigingen werden afgewogen naar effectiviteit en onderworpen aan een milieutoets.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft geen opmerkingen op het bijkomend onderzoek en gaat akkoord met de geformuleerde besluiten.

Conclusie

Het Agentschap voor Natuur en Bos gaat akkoord met de beperkt gewijzigde compensatievarianten en concludeert dat deze passend zijn.

3. Goedkeuring van het plan-MER

Op basis van bovenstaande motiveringen keurt het Team Omgevingseffecten het voorliggende plan-MER voor Inname restgronden Linkerscheldeoever (LSO) goed.

Voor het afdelingshoofd, afwezig

Annelies Hoebeeck

Teamverantwoordelijke Team Omgevingseffecten

Omgevingsgebied Vlaanderen

Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten (GOP)

Departement Omgeving